

Dosarul nr.2ra-824/19

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (judecătorul: V.Guțan)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (judecătorii: A. Panov, M. Anton, V. Cotorobai)

DECIZIE

12 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Mariana Pitic
Iurie Bejenaru
Tamara Chișca-Doneva
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de către Ion Cupcea, reprezentat de avocatul Ștefan Balmuș,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea de Asigurări-Reasigurări „Moldcargo” Societate pe Acțiuni împotriva lui Ion Cupcea cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 29 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău prin care a fost respinsă cererea de apel declarată de către Ion Cupcea și a fost menținută hotărârea din 24 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La 26 septembrie 2017, Societatea de Asigurări-Reasigurări „Moldcargo” Societate pe Acțiuni (în continuare SAR „Moldcargo” SA) a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ion Cupcea cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că la 29 mai 2015, Ion Cupcea, conducând automobilului de model xxxxxx xxxxxx, n/î xxxxx, deplasându-se pe șos. Balcani, mun. Chișinău, nu a ținut cont de situația rutieră și ca rezultat a tamponat autoturismul de model xxxxxx xxxxxx n/î xxxxxx, condus de Victor Ungureanu.

A menționat că, conform procesului-verbal cu privire la contravenție seria MAI xxxxxx din 29 mai 2015, Ion Cupcea a fost recunoscut vinovat în producerea accidentului rutier în baza art.242 Cod contravențional al RM și în baza art.229 alin.(3) Cod contravențional al RM, exploatarea unui vehicul care nu a fost asigurat de răspunderea civilă în modul stabilit. Or, la momentul producerii accidentului rutier automobilul de model xxxxxx xxxxxx, n/î xxxxxx, nu a fost asigurat de răspundere civilă auto.

A precizat reclamanta SAR „Moldcargo” SA că, la 4 iunie 2015 inginerul-expert a societății cu participarea vinovatului Ion Cupcea și a păgubitului Victor Ungureanu,

a întocmit procesul-verbal de constatare a daunelor. Prin urmare, mărimea despăgubirii a fost evaluată în baza contului eliberat de stația de reparație SRL „Autoframe-FM” în sumă de 111 825,63 de lei.

A relatat că în vederea recuperării sumei achitate, SAR „Moldcargo” SA a înaintat către Ion Cupcea notificarea nr.1788 din 12 octombrie 2016, însă, la 3 iulie 2017, prin cererea depusă, pârâtul a comunicat companiei de asigurări despre imposibilitatea achitării sumei integrale.

Reclamanta SAR „Moldcargo” SA a solicitat încasarea în ordine de regres de la Ion Cupcea sumei de 111 825,63 de lei cu titlu de prejudiciu material și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 24 ianuarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost admisă. S-a încasat de la Ion Cupcea în beneficiul SAR „Moldcargo” SA despăgubirea de asigurare în mărime de 111 825,63 de lei și cheltuielile de judecată suportate la plata taxei de stat în mărime de 3 354,77 de lei și asistența juridică în mărime de 1 000,00 de lei, în total 116 180,40 de lei.

La 26 februarie 2018, prin intermediul oficiului poștal, Ion Cupcea a depus apel nemotivat, ulterior, la 19 aprilie 2018, a depus apel motivat împotriva hotărârii din 24 ianuarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru solicitând, repunerea în termenul de depunerea a apelului, admiterea acestuia, casarea hotărârii instanței de fond cu trimiterea cauzei la rejudecare.

Prin încheierea din 19 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost repus în termen apelul declarat de către Ion Cupcea, împotriva hotărârii din 24 ianuarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Prin decizia din 29 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de către Ion Cupcea și a fost menținută hotărârea din 24 ianuarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

La 21 ianuarie 2019, Ion Cupcea, reprezentat de avocatul Ștefan Balmuș a depus recurs împotriva deciziei din 29 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri cu remiterea cauzei în instanța de apel la rejudecare.

În motivarea ilegalității deciziei contestate a afirmat că instanțele judecătorești inferioare au examinat dosarul și au pronunțat hotărârea în lipsa lui și a avocatului Ștefan Balmuș. De fapt, au fost limitați de dreptul de a prezenta probe și de a avea acces la înscrisurile probatorii deținute unilateral numai de către reprezentantul SAR „Moldcargo” SA, prin ce au fost încălcate prevederile art. 25-27 Cod de procedură civilă.

Recurentul Ion Cupcea a considerat că instanțele exminând cauza în lipsa lui cu încălcarea procedurii, au dat dovadă de interes de cauză în favoarea SAR „Moldcargo” SA și lipsă de obiectivitate, prin ce au încălcat prevederile art.26 alin.(3) Cod de procedură civilă.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele cauzei atestă că, copia deciziei integrale a instanței de apel din 29 noiembrie 2018, a fost expediată participanților la proces la 18 decembrie 2018

(f.d. 230), însă confirmare privind recepționarea de către recurent a acesteia la materialele dosarului lipsește.

Astfel, instanța de recurs consideră că Ion Cupcea, reprezentat de avocatul Ștefan Balmuș s-a conformat prevederilor legale și a depus recursul la 21 ianuarie 2019, în termen.

La 27 martie 2019 în adresa intimă SAR „Moldcargo” SA a fost expediată copia recursului depus de către Ion Cupcea cu înștiințarea despre necesitatea depunerii a referinței. (f.d.153)

Prin referința depusă la 2 mai 2019, intimatul SAR „Moldcargo” SA a solicitat ca cererea de recurs depusă de către Ion Cupcea, să fie declarată inadmisibilă. (f.d.155-158)

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 22 mai 2019, recursul declarat de către Ion Cupcea a fost considerat admisibil. (f.d.160)

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Examinând materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat de către Ion Cupcea, a căsa decizia din 19 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, cu emiterea unei încheieri de restituire a cererii de apel.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. g) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel, cu pronunțarea unei încheieri de restituire a cererii de apel dacă există temeiurile prevăzute la art. 369 Cod de procedură civilă.

Conform art. 369 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Instanța de recurs consideră oportun de a reitera și prevederile art. 110 Cod de procedură civilă, care statuează că, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Totodată, conform art. 111 alin. (1) și (3) Cod de procedură civilă (în vigoare până la 14 ianuarie 2019), actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. Termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii evenimentului ori momentului care a condiționat începutul lui.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar să menționeze că, exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, cărora li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă, or, în conformitate cu art. 15 Cod de procedură civilă, participanții la proces și alte persoane interesate ale căror drepturi, libertăți ori interese legitime au fost încălcate printr-un act judiciar pot exercita căile de atac împotriva acestuia în condițiile legii.

Conform art. 116 alin. (1) și (3) Cod de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documente respective etc.).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că termenii stabiliți de lege urmează a fi aplicați așa cum prevede legea, i-ar curgerea lor este continuă până la expirare, cu excepțiile prevăzute de lege (suspendarea, întreruperea). În acest sens participanții la proces, nu sunt în drept a interpreta extensiv și discreționar aplicarea reală a terminilor, inclusiv și prin sine încredere.

După cum denotă materialele dosarului, la 24 ianuarie 2018 a fost pronunțat dispozitivul hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Centru, prin care a fost admisă cererea de chemare în judecată depusă de SAR „Moldcargo” SA împotriva lui Ion Cupcea cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată.

La fel, materialele dosarului atestă că pe parcursul examinării cauzei în prima instanță, în ședințele de judecată pârâtul Ion Cupcea nu a fost prezent, iar potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 24 ianuarie 2018, acesta nu a fost prezent la pronunțarea dispozitivului hotărârii.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că prima instanță a expediat la adresa de domiciliu a pârâtului citație privitor la locul, data și ora ședințelor de judecată, care a fost recepționată la 9 ianuarie 2018 fapt ce se confirmă prin semnătura aplicată de către Ion Cupcea pe avizul de recepție nr.DS2100108916AS. (f.d.41)

La 26 februarie 2018, prin intermediul oficiului poștal, Ion Cupcea a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii din 24 ianuarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru solicitând repunerea în termenul de depunerea a apelului, admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond cu trimiterea cauzei la rejudecare. (f.d.53-54)

Prin încheierea din 19 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost repus în termen apelul declarat de către Ion Cupcea, împotriva hotărârii din 24 ianuarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru. (f.d.76-79)

Instanța de apel examinând cererea lui Ion Cupcea de repunere în termenul de declarare a apelului, a stabilit că apelantul nu a participat la examinarea cauzei în fond și nu a asistat la pronunțarea dispozitivului hotărârii, nu a recepționat copia dispozitivului hotărârii.

A concluzionat că cererea de apel depusă de către Ion Cupcea la 26 februarie 2018 prin intermediul oficiului poștal, este depusă în interiorul termenului legal de exercitare a căii de atac, deoarece apelantul nu a putut exercita din motive neimputabile acestuia dreptul de declarare a apelului în termenul de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului, întrucât a făcut cunoștință cu hotărârea primei instanțe abia la 22 februarie 2018.

Colegiul reține însă că această soluție este prematură, iar raționamentul instanței de apel de a admite cererea de repunere în termen a apelului este în contradicție cu prevederile art. 116 Cod de procedură civilă și probatoriul administrat la dosar.

Astfel, Colegiul atestă că Ion Cupcea, reprezentat de avocatul Ștefan Balmuș solicitând repunerea apelului în termen, a indicat că a făcut cunoștință cu dispozitivul hotărârii la 22 februarie 2018.

La caz, instanța de recurs menționează că, termenul declarării apelului se calculează nu de la momentul comunicării dispozitivului hotărârii, nu de la data depunerii cererii de întocmire a hotărârii integrale, dar de la data pronunțării dispozitivului hotărârii. Respectiv, aceste prevederi legale sunt aplicabile atât pentru partea care a fost prezentă la pronunțarea dispozitivului hotărârii, cât și pentru partea care a fost absentă.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, în speță, termenul de declarare a apelului și-a început curgerea la 25 ianuarie 2018, ziua imediat următoare datei emiterii dispozitivului hotărârii contestate și a expirat la 23 februarie 2018, aceasta fiind ultima zi de declarare a apelului.

În această privință, instanța de recurs relatează că Ion Cupcea solicitând repunerea apelului în termen, nu a prezentat probe ce ar dovedi imposibilitatea îndeplinirii actului în interiorul termenului prevăzut de lege și nu a făcut dovadă faptului că din motive întemeiate, a omis termenul de declarare a apelului.

Totodată instanța a constatat că Ion Cupcea a fost înștiințat legal despre data examinării cauzei respectiv, cunoștea despre existența prezentului litigiu și examinarea lui, prin urmare, trebuia să întreprindă toate măsurile necesare, după cum sugerează și jurisprudența CEDO (cauza Van Harn versus Germany, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007), de a se interesa despre desfășurarea litigiului și de a proteja drepturile sale de acces la instanță fapt, însă, ignorat de acestea, ce a generat omiterea termenului de declarare a apelului.

Deci, Ion Cupcea a fost obligat să manifeste diligență și să se intereseze de soarta dosarului despre care cunoștea cu certitudine că se află pe rolul instanței cu participarea sa și să respecte termenele prevăzute de lege, adică urma să întreprindă toate măsurile necesare de protejare a drepturilor sale, inclusiv, prin acțiuni concludente, de informare în privința modului de derulare a procesului prin care să demonstreze păstrarea interesului față de caz și imposibilitatea de a se familiariza cu hotărârea adoptată într-un asemenea mod, pentru a dispune de posibilitatea contestării hotărârii în termen.

Sub acest aspect, instanța de recurs reiterează că termenul declarării apelului începe a curge în ziua imediat următoare de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dar nu de la comunicarea acestuia, indiferent de faptul dacă partea a fost sau nu prezentă la pronunțare, iar în ultimul caz, legea acordă posibilitate părții de a solicita repunerea în termenul de îndeplinire a actului de procedură conform art. 116

Cod de procedură civilă, dar numai la prezentarea probelor și motivelor întemeiate, ceea ce în prezenta speță nu s-a constatat.

Instanța de recurs susține că, cele relatate în ansamblu, denotă neîntemeierea soluției instanței de apel cu privire la repunerea apelului în termen, fiind cert stabilit că Ion Cupcea, nu a prezentat probe ce ar confirma omiterea din motive întemeiate a termenului de declarare a apelului, motiv din care survin sancțiunile procedurale prevăzute de art. 10 alin. (1) Cod de procedură civilă, pentru subiectul obligat în raport procedural, în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că, Ion Cupcea a depus cererea de apel cu omiterea termenului legal de depunere, or, în conformitate cu art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel. La rândul său, instanța de apel prin încheierea din 19 aprilie 2018, neîntemeiat a repus în termen apelul declarat de către Ion Cupcea, or, argumentele invocate în susținerea cererii de repunere în termen a apelului sunt nefondate.

Instanța de recurs indică că normele procedurale referitoare la termenele pentru căile de atac sunt, fără îndoială, menite să asigure buna administrare a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice.

Totodată, instanța de recurs menționează că prin prisma art. 116 alin. (5) Cod de procedură civilă, încheierea prin care s-a făcut repunerea în termen nu se supune recursului, respectiv legalitatea unei astfel de încheieri poate fi verificată odată cu fondul.

Instanța de recurs subliniază că, repunerea neîntemeiată a apelului în termen și primirea acestui spre examinare, duce inevitabil la casarea deciziei adoptată pe fond, or, în cazul examinării unui astfel de apel, se va încălca principiul securității raporturilor juridice, garantat de articolul 6 și preambulul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, ceea ce este inadmisibil.

În context, instanța de recurs specifică că art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului îi garantează fiecărei persoane dreptul de a sesiza o instanță cu orice contestație referitoare la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil. Instanța europeană a relatat însă în practica sa constantă că „dreptul la o instanță” nu este absolut. În această privință, Curtea Europeană, în mai multe cauze de acest gen, nu exclude niciodată ipoteza că interesele unei bune administrări a justiției pot să justifice impunerea unui termen de exercitare a căii de atac (cauza Bacev contra Fosta Republică Yugoslavă a Macedoniei, Kemp contra Luxembourg, Diaz Ochoa contra Spaniei), în care înalta Curte a arătat că termenul fixat de legea internă este o restricție ce guvernează accesul la justiție.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a stabilit în mod cert încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept procedural, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Ion Cupcea, reprezentat de avocatul Ștefan Balmuș, a casa decizia din 29 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, cu emiterea unei decizii sub formă de încheiere, prin care se respinge cererea de repunere în termen de declarare a apelului și se restituie cererea de apel depusă de către Ion Cupcea ca fiind depusă în afara termenului legal.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. g) Cod de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Ion Cupcea, reprezentat de avocatul Ștefan Balmuș.

Se casează decizia din 29 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, emisă în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Ion Cupcea, cu pronunțarea unei decizii sub formă de încheiere prin care:

Se respinge cererea lui Ion Cupcea cu privire la repunerea în termenul de declarare a apelului.

Se restituie apelul declarat de către Ion Cupcea împotriva hotărârii din 24 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, ca fiind depus în afara termenului legal.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Mariana Pitic

Iurie Bejenaru

Tamara Chișca-Doneva

Nicolae Craiu